

Лінгвістичний бій

4 липня 2015 р.

Максимальна оцінка за кожну з восьми задач — 12 балів

Час підготовки — 3 години

1. Керу

Подано слова мовою керу (в латинській транскрипції) та їхні переклади українською мовою у переплутаному порядку:

hato	далеко проти течії річки
šerəṛə	недалеко вгорі
hana	дуже далеко внизу
haku	дуже далеко біля гори
ata	недалеко біля води
kukude	далеко внизу
šenene	дуже далеко біля води
are	навскіс униз проти течії річки
ana	далеко біля гори
šetoto	недалеко внизу

Завдання 1. Наведіть правильні відповідності.

Завдання 2. Перекладіть українською мовою: **aku**.

Завдання 3. Перекладіть мовою керу:

дуже далеко вгорі, недалеко біля гори.

Примітка. Мова керу (яку ще називають джарунг чи г'ярунг) належить до тибето-бірманської групи сино-тибетської мовної родини. Нею говорять понад 200 тисяч людей у китайській провінції Сичуань. Літера *š* позначає особливий приголосний, *e* та *ə* — особливі голосні звуки цієї мови.

2. Які

Подано речення мовою які та їхні переклади українською:

- ① **Goyo bwana.**
Гойо плаче.
- ② **Peo kaba'ita jinuk.**
Пео купив коня.
- ③ **Maria usim bicha.**
Марія бачить дітей.
- ④ **Aurelia Goyota bwanajikkak.**
Аурелія чула, як Гойо плакав.
- ⑤ **Peo Mariata laabenta ponajikka.**
Пео чує, як Марія грає на скрипці.
- ⑥ **Aurelia Peota ye'ebichak.**
Аурелія бачила, як Пео танцював.
- ⑦ **Iban Peota kaba'im etbwatebo.**
Іван наказує Пео вкрати коней.
- ⑧ **Goyo usita chu'uta jinuebok.**
Гойо наказав дитині купити собаку.
- ⑨ **Maria Ibanta ye'eroka.**
Марія обіцяє Івану танцювати.

Завдання 1. Перекладіть українською:

- ⑩ **Aurelia laabenta pona.**
- ⑪ **Chu'u Ibanta kaba'ita etbwabichak.**
- ⑫ **Peo Mariata ye'etebo.**

Завдання 2. Перекладіть мовою які:

- ⑬ Дитина чує собак.
- ⑭ Марія танцювала.
- ⑮ Іван обіцяв Аурелії грати на скрипці.
- ⑯ Кінь бачить, як Гойо купує скрипку.

Примітка. Мова які належить до юто-ацтецької мовної родини. Нею розмовляє близько 15 000 людей у штаті Сонора (Мексика), а також декілька сотень людей у штаті Аризона (США). Сполучення літер *ch* та апостроф позначають особливі звуки цієї мови. *Аурелія, Гойо, Іван, Марія, Пео* — імена людей.

3. Язгулямська мова

Подано речення язгулямською мовою (в латинській транскрипції) та їхні українські переклади:

- ① **imi sũqi ẓʔargi qatoli ðoydu ni xol**
Доросла донька її жадібної сестри — моя подруга.
- ② **ifi sũqi yaçaǵu ni qatoli xoli ðoyd**
Їхня жадібна дівчинка — донька моєї дорослої подруги.
- ③ **ti qatoli ðoydi ruřtkāli xolu sũq**
Руда подруга твоєї дорослої доньки — жадібна.

Завдання. Перекладіть язгулямською мовою:

- ④ Сестра твоєї подруги — руда.
- ⑤ Подруга твоєї жадібної доньки — доросла сестра їхньої дівчинки.

Примітка. Язгулямська мова належить до памирської групи іранських мов. Нею говорять близько 9000 людей, що проживають здебільшого в долині річки Язгулем у Таджикистані. Літери *ā, ũ, ř, ð, ƣ, ǵ, q, ř* та *ẓʔ* позначають особливі звуки цієї мови.

4. Нью-йоркська крапкова система

У 1821 р. француз Луї Брайль розробив шрифт, що дозволяє сліпим і людям з вадами зору читати й писати. Суть методу Брайля полягає в тому, що на папір наносять маленькі рельєфні випуклості («крапки»), які можна розпізнавати на дотик і таким чином «читати» текст.

До того як система Брайля стала у США загальноприйнятною, в Америці для навчання сліпих широко застосовували нью-йоркську систему крапок, придуману у 1860-х роках Вільямом Беллом Вейтом.

Кінець XIX — початок XX століття дістали в історії навчання сліпих у США назву «війни крапок»: у ці роки між прихильниками системи Брайля та прихильниками нью-йоркської системи розгорнулася гаряча дискусія. На захист алфавіту Брайля висловлювалася, наприклад, майбутня знаменита громадський діяч Гелен Келлер, яка писала, що позначення великих літер у нью-йоркській системі суперечить інтуїції та створює плутанину («Я часто сприймала в підписах *D* за *j*, *l* за *b*, а *Y* за подвійне *o*, і я витрачаю купу часу на те, щоб знову й знов повертатися до початкових літер») і що алфавіт Брайля дозволяє їй листуватися зі сліпими по всьому світові.

Нижче наведено власні імена та запис кожного з них за допомогою нью-йоркської крапкової системи (в переплутаному порядку):

Ashley, Barb, Carl, Dave, Elena, Fred, Gerald, Heather, Ivan, Jack, Kathy, Lisa;

№	Запис
①	•••••• •• • • ••••• ••
②	• ••••• •• •• •••••• ••
③	•••••• •• •• • ••••• ••
④	•••••• •• •• • ••••• ••
⑤	•••••• •• •• •••••• ••
⑥	•••••• •• •• •••••• ••
⑦	•••••• •• •• •••••• ••

№	Запис
⑧	
⑨	
⑩	
⑪	
⑫	

Завдання 1. Установіть правильні відповідності.

Завдання 2. Запишіть за допомогою нью-йоркської системи такі імена:

Billy, Ethan, Iggie, Orson, Sasha.

Поясніть.

Примітка. Сполучення літер *sh* і *th* позначають особливі приголосні звуки англійської мови.

5. Гінді

Подано речення мовою гінді (в нетрадиційній латинській транскрипції) та їхні переклади:

- ① **kitnī battiyā loge?**
Скільки світильників ти візьмеш?
- ② **kis ke sāt^h k^heloge?**
З ким ти будеш грати?
- ③ **jaisī battiyā cāhoge vaisī jalāũgā.**
Які світильники захочеш, такі й засвічу.
- ④ **us ke sāt^h kaisī pustakē par^hoge?**
Які книги ти з ним прочитаєш?
- ⑤ **jis ke sāt^h ud^har čalũgā us ke sāt^h nāčũgā.**
З ким туди піду, з тим і буду танцювати.
- ⑥ **un ke sāt^h vahā k^helũgā aur gāũgā.**
Я буду грати й співати з ними там.

Завдання 1. Перекладіть українською:

- ⑦ **jīn ke sāt^h cāhũgā un ke sāt^h k^helũgā.**
- ⑧ **jahā battiyā jalāoge vahā nāčũgā.**
- ⑨ **kid^har čalũgā?**

Завдання 2. Перекладіть речення мовою гінді. Якщо в якомусь випадку ви вважаєте, що варіантів перекладу є два, вкажіть обидва.

- ⑩ Куди ти підеш, туди і я піду.
- ⑪ Скільки книг візьму, стільки й прочитаю.
- ⑫ З ким ти будеш співати?
- ⑬ Де ти будеш грати й танцювати?

Примітка. Мова гінді належить до індоарійської групи індоєвропейської сім'ї мов. Нею розмовляє понад 200 мільйонів людей в Індії. Літера *č* читається як українське *ч*, *j* — як *дж*, *r* — особливий приголосний мови гінді. Знак ^h вказує на особливу (з придихом) вимову попереднього приголосного, знак ~ позначає особливу (носову) вимову попереднього голосного, риска над голосною позначає, що вона довга.

6. Амхарська мова

Подано речення амхарською мовою та їхні переклади українською:

1. **hazānu ṭäffalləññ** — моя печаль минулася (*буквально*: зникла);
2. **borsa ṭäffabbät** — у нього зникла сумка;
3. **məṣhaf wässädkullaččäw** — я забрав для них книгу;
4. **borsa wässädäbbəññ** — він відібрав у мене сумку;
5. **bärr zäggahubbät** — я зачинив двері перед ним;
6. **bärr käffätkullaččäw** — я відчинив двері перед ними;
7. **mäskot zäggalləññ** — він зачинив для мене вікно;
8. **əssərat färrädäbbaččäw** — він присудив їм ув'язнення;
9. **däbdabbe ṣafkullät** — я написав йому листа;
10. **kəss ṣafkubbät** — я написав на нього скаргу;
11. **mäsäkkäräbbaččäw** — він свідчив проти них;
12. **bet gäzzahu** — я купив будинок;
13. **məṣhaf aḳḳaṭṭälä** — він спалив книгу;
14. **čohä** — він закричав.

Завдання 1. Перекладіть українською:

15. **mäskot käffätälləññ**;
16. **mäsäkkärällät**;
17. **məṣhaf wässädäbbaččäw**;
18. **čohku**.

Завдання 2. Перекладіть амхарською мовою:

19. я закричав на них;
20. він купив йому книгу;
21. я спалив його будинок;
22. він написав для нього скаргу;
23. книга зникла.

Примітка. Амхарська — одна з семітських мов. Нею розмовляє понад 17 мільйонів людей в Ефіопії. Літера *č* читається як українське *ч*; *ä* та *ə* — особливі голосні, а *č*, *ñ*, *ḳ*, *ṭ*, *ṣ* — особливі приголосні звуки цієї мови.

7. Панджабі

Подано слова мовою панджабі, записані писемністю гурмухі, а також їхню латинську транскрипцію та переклад українською:

Слово	Транскрипція	Переклад
ਸਾਝੀਦਾਰ	[sá:ji:da:r]	партнер
ਝੁਕ	[cùk]	нахилятися
ਬਾਝ	[bá:j]	без
ਪਜਾਮਾ	[paja:ma:]	піжама
ਭਾਰਤ	[pà:rat]	Індія
ਚਾਚੀ	[ca:ci:]	дружина молодшого брата батька
ਗੋਝੀ	[gó:bi:]	цвітна капуста
ਲਾਭ	[lá:b]	вигода
ਬੁਰਾ	[bura:]	поганий
ਜਨਾਬ	[jana:b]	пан
ਦਾਤਾ	[da:ta:]	той, хто дає
ਸਾਧ	[sá:d]	самітник
ਖਰ	[kàr]	дім
ਸੋਗ	[so:g]	горе

Завдання 1. Запишіть у латинській транскрипції:

Слово	Транскрипція	Переклад
ਧੀ	?	донька
ਕਾਰੀਗਰ	?	ремісник

Завдання 2. Запишіть писемністю гурмухі:

Слово	Транскрипція	Переклад
?	[bó:di:]	буддист
?	[tàram]	релігія
?	[bág]	тигр
?	[ki:mat]	ціна

Примітка. Мова панджабі (пенджабі) належить до індоарійської групи індоєвропейської мовної родини. Нею розмовляє близько 90 мільйонів людей на північному заході Індії та в Пакистані (письменність ґурмухі використовується лише в Індії, у Пакистані розповсюджене арабське письмо).

Літера *c* читається як українське *ч*, *j* — як *дж*. Двокрапка після голосного позначає його довготу; знаки ` та ´ задають тони (особливі способи вимови голосних): ` — низький тон, ´ — високий тон.

8. Таблиця

Завдання. Розшифруйте таблицю, якщо відомо, що *e* є чоловіком:

	a	b	c	d	e	f	g
a	—	A	A	B	D	E	E
b	A	—	A	E	D	E	E
c	F	F	—	G	H	I	I
d	H	J	J	—	K	L	L
e	B	B	B	N	—	N	N
f	O	O	D	P	Q	—	A
g	J	J	H	L	K	F	—